
СТАТИИ

АНАЛОГИЯТА

*Асен Запрянов**

1. Традиционно понятието „аналогия“ в разговорната реч се възприема като сходство, прилика между явления и понятия. Като специфичен правен институт аналогията съставлява разширено тълкуване на закона, когато нормативният акт е непълен или изобщо липсва правна уредба за спорните правоотношения (чл. 46, ал. 2 ЗНА, обн., ДВ, бр. 27 от 1973 г., посл. изм. и доп. бр. 46 от 2007 г.).

Към аналогичното приложение на закона или на общите начала на правото на Република България съобразно добрите нрави при решаване на правен спор трябва да се пристъпва само в изключителни случаи, когато е налице непълнота в правната уредба. Това е така, защото съгласно чл. 46, ал. 1 ЗНА разпоредбите на нормативните актове се прилагат според точния им смисъл, а ако те са неясни (не непълни!), се тълкуват в смисъла, който най-много отговаря на други разпоредби, на целта на тълкувания акт и на основните начала на правото в Република България.

Глава пета от ЗНА (чл. 46—51), озаглавена „Тълкуване на нормативните актове“, посочва държавните органи, които могат да тълкуват нормативните актове и действието на това тълкуване. Ще отбележа (по мнение на проф. Ж. Сталев¹), че издаването на постановления и тълкувателни решения от страна на ВКС и ВАС е също приложение на чл. 46, ал. 1 ЗНА и цели създаването на единна практика по въпроси, разглеждани противоречиво. Тези постановления и тълкувателни решения са приравнени на подзаконови тълкувателни нормативни актове.

Аналогичното приложение на нормативни актове се отнася само за тези, които имат гражданскоправен характер. Недопустимо е да се прилага аналогията в наказателното право, тъй като това би противоречало на основния принцип „*nullum crimen, nulla poena sine lege*“ („няма престъпление, няма наказание без закон“). За прецизност ще отбележа, че в периода 1951 — 1956 г. у нас беше въведено прилагането по аналогия и на наказателноправни норми, но предвид явното противоречие на тази практика с горещитираното основно правило в наказателното право това приложение по аналогия беше отменено по законодателен ред².

2. Аналогията бива (според формулировката на чл. 46, ал. 2 ЗНА, заместила и актуализирала отменения текст на чл. 2, ал. 2 ЗЗД), аналогия на закона и аналогия на правото.

Съгласно чл. 46, ал. 2 ЗНА, когато нормативният акт е непълен, за неуредените в него случаи се прилагат разпоредбите, които се отнасят до подобни случаи, ако това

* Адвокат от Пловдив.

отговаря на целта на акта. Ако такива разпоредби липсват, отношенията се уреждат съобразно основните начала на правото на Република България. Уредени са два вида аналогия — аналогия на закона и аналогия на правото. До аналогия на закона се прибегва в случаите, когато фактическите състави не са уредени пряко от правна норма. Само при липса на пряко отнасяща се до фактически състав норма се прибегва към аналогия на закона. Изисква се още, за да се приложи аналогия на закона, уредбата на предвидените случаи да е създадена с оглед на общите моменти, на които се основава подобие между тях и неуредените случаи.

3. Както чл. 46, ал. 1 ЗНА, така и чл. 46, ал. 2 ЗНА са свързани с правния институт на тълкуването. В първата хипотеза обаче тълкуването се свежда до стриктно приложение на нормативните актове според точния им смисъл, а само при неяснота на тези актове те се тълкуват в смисъла, който най-много отговаря на други разпоредби, на целта на тълкувания акт и на основните начала на правото в Република България.

Втората хипотеза разглежда въпроса не от гледна точка на неяснотата, а от гледна точка на непълнотата на тълкувания нормативен акт, което указва на съществена разлика между тези две хипотези.

Като пример на приложение на чл. 46, ал. 1 ЗНА би могла да бъде посочена практиката относно правата на преживелия съпруг при наличието само на други евентуални наследници от IV степен на родство (тези, визириани в чл. 8, ал. 4 — нова, ЗН, обн., ДВ, бр. 80 от 1992 г.). Съпоставката с чл. 8, ал. 1—4 и чл. 9, ал. 1—3 ЗН указва на приоритет на първите три реда наследници (низходящи, родители и съребрени от втора степен и техните низходящи) и съпруга, от една страна, и от друга страна — участващите в предвиденото наследяване в чл. 8, ал. 4 съребрени роднини. Съпругът, който съгласно чл. 9, ал. 2 ЗН получава цялото наследство на наследодателя, ако липсват наследници от първите три реда, съответно се присъединява към наследниците от първите три реда, ако има такива. Ето защо в практиката е установено, че категорично преживелият съпруг с оглед горната постановка за приоритет на първите три реда наследници по закон изключва роднините по съребрена линия от IV—VI степен включително, независимо от продължителността на брака³.

Съвременната практика по приложението на чл. 46, ал. 1 ЗНА сочи и на допуснати слабости в тълкуването на нормативните актове според точния им смисъл. Така след изменението и допълнението на ЗУТ през 2003 г. (със ЗИДЗУТ — обн., ДВ, бр. 65 от 22.07.2003 г.) ВАС — II отделение, възприе едноинстанционно производство за случаите, визиращи изменения на ПУП с актове по чл. 134 ЗУТ. Възприе се с редица определения (не с тълкувателно решение), че решенията на окръжните съдилища в тези случаи са окончателни и не подлежат на обжалване по съображения, че съществувало различие в редакцията на чл. 136, ал. 1 ЗУТ до цитираното изменение и допълнение на закона, а разпоредбата на чл. 132, ал. 1, т. 3 ЗУТ имала предвид окончателност на решението на „компетентния съд“. Този съд, според установената практика от 26.07.2003 г. насам, бил окръжният съд.

Намирам, че в случая е налице отказ от правосъдие, тъй като според чл. 122, ал. 1 от Конституцията се има предвид съдебната защита в процеса да се осъществява поне в два стадия (инстанции), в какъвто смисъл има постановени решения на Конституционния

съд (КС). А понятието „компетентен съд“, цитирано по-горе, всъщност има съдържание „административен съд“ (респ. окръжен съд — административно отделение като първа инстанция и ВАС като втора инстанция). Това съдържание на понятието „компетентен съд“ изрично е предвидено в Административно-процесуалния кодекс (АПК), в сила от 12.07.2006 г. Съвсем неубедително в „Коментар на АПК“: С.: Сиела, 2006, се поддържа становището, че „едноинстанционност може да се въведе и със специален закон. Такова е например обжалването на подробни устройствени планове и техни изменения (чл. 134, ал. 1, т. 3 и чл. 136, ал. 2 ЗУТ)“ — с. 28. Цитираните текстове съвсем не изключват касационното обжалване. В случая липсва изрично указание за недопустимост на касационното обжалване пред ВАС.

Очевидно необходимо е да се отнесе въпросът с питане пред КС, който единствен има легитимната власт да установява противоречие на законови норми с Конституцията⁴. Имам предвид цитираната по-горе норма на чл. 132, ал. 1, т. 3 ЗУТ, съпоставена с чл. 122, ал. 1 от Конституцията.

КС има компетентността да тълкува Конституцията (чл. 149, ал. 1 КРБ и чл. 12, т. 1 от Закона за КС). Досега той е издал повече от 40 тълкувателни решения.

Като пример на тълкуване на нормативните актове при липса на сходна норма, съобразно основните начала на правото на Република България и добрите нрави, е р. № 98/1970 г. на ОСГК на ВС (Сб., с. 30). Тук ВС показва готовност да приложи по аналогия спрямо несъдебни производства, сходни със съдебния процес, неуредените случаи за отмяна на реда на чл. 231 ГПК на влезли в сила решения на особени юрисдикции.

В практиката са известни случаи на несъответствие между волята на законодателя при създаване на правната норма и външния израз на последната. В този случай е налице грешка, независимо от произхода ѝ, и тя подлежи на отстраняване по пътя на тълкуването (така р. № 100/2003 — I н. о. — Бюлетин на ВКС, № 11, 2005, с. 3).

4. Аналогията е намирала приложение в различни области на гражданското право при практическото приложение на закона. Характерни са случаите на приложение на закона по аналогия в семейните и родствените отношения. Преди СК — отм., при действието на чл. 52 ЗЛС — отм., се е поставял въпросът за допустимостта или недопустимостта на приложението на института на аналогията и в личните, и в имуществените правоотношения.

Така в Р. № 476/1960 — II (Сб., с. 150) е било прието, че ЗЛС изрично е уредил въпроса за придобитото в брака имущество и този режим не се отнася за придобитото имущество при фактическо съжителство⁵.

Приложението на закона по аналогия обаче е било допуснато както при родствени отношения — по отношение на режима за упражняване на родителските права върху деца, родени от извънбрачно съжителство, така и спрямо режима на свиждане за възходящи от втора степен за внуците.

Така в р. № 1474/1961 — II (Сб., с. 98) е прието, че разпоредбата на чл. 54, ал. 3 ЗЛС има предвид и урежда споровете между бивши съпрузи за упражняване на родителските права по отношение на родените от брака деца, но няма пречка тази разпоредба да се приложи по аналогия и за ония случаи, когато родителите на децата са живели съпружески, без да са сключили брак. Като аргумент в подкрепа на това становище е била по-

сочена и разпоредбата на чл. 61 ЗЛС — отм., според която извънбрачните деца с установен произход имат еднакви права с родените от брака. В същия смисъл е и р. № 120/1962 — ОСГК — Сб., с. 45, р. № 3079/1966 — II, Сб., с. 168, и много други.

Практиката допусна аналогично приложение на чл. 54, ал. 1 ЗЛС за възходящите от втора степен (дядо и баба). Те можеха да поискат свиждане с децата, ако родителите на същите пречат за поддържане на лични отношения с внуците — така р. № 47/1957 г. на ОСГК на ВС — Сб., с. 18, р. № 1474/1961—II—Сб., с. 98, и др. Понастоящем въпросът е нормативно уреден — чл. 70 СК.

Нормативно е уреден и предизвиканият спор относно възможността за отменяване на даренията със значителна стойност, направени между съпрузи, чийто брак е прекъснат. Извън случаите по чл. 227, ал. 1 ЗЗД бе прието за допустимо при развод да се отменят даренията, направени в брака между съпрузи, когато обектът на дарението е със значителна стойност и когато запазването му би било в противоречие с добрите нрави — така ТР № 71/1972 г. на ОСГК на ВС — Сб., с. 33. Сега въпросът е уреден в чл. 105 СК.

Пак с приложение на правния институт на аналогията е бил разрешен в практиката спор относно допустимостта на реално разпределение на дворно място (чл. 32, ал. 2 ЗС). В случай на общ по регулация парцел (такива казуси съществуват и сега, независимо от нормативно променената уредба) за уважаването на иска предпоставка е било преди това да е било извършено изравняване на дяловете на съставлящите парцела имоти — така р. № 977/1971 — III — Сб., с. 183.

Ще упомена интересен случай, възникнал при отменената уредба на наемните отношения (по чл. 2, т. 4 и чл. 2а от Закона за наемите — отм.), разрешен по пътя на аналогията. ТР № 53/1958 г. на ОСГК на ВС — Сб., с. 14, разреши възникналите спорове между родителите и пълнолетни деца в жилището, попадащо под режима на ЗН. Родителите — собственици на жилището, можеха да извадят принудително пълнолетните деца само при предоставяне на отделно жилище, попадащо също под режима на ЗН.

5. Правната система не може да бъде херметически затворена и да не подлежи на развитие. Дори най-стабилните кодекси в Европа — като гражданските кодекси на Франция и Германия, които просъществуваха почти без промени при смяна на всички политически режими и конституции — защото основните институти на частната собственост останаха непроменени⁶, не са могли да се опазят от изменения и допълнения изобщо. Въпросът е бил разискван в доктрината⁷ и е било изказано становище в този смисъл — че правото не е затворена йерархична структура и че аналогията в правото се оформя като самостоятелен правно-логически способ за юридическо обосноваване и рационализиране на правния курс.

БЕЛЕЖКИ

¹ Сталев, Ж. Преглед на практиката на ВСП по ГПК през 1983—1985 г. — Спр. 1986/7, раздел XXV, т. 2

² Първият наш Наказателен закон (НЗ) (обн., ДВ, бр. 40 от 1896 г.) изрично обяви за престъпление или нарушение само онова деяние, което е обявено от закона за такова (чл. 1), както и че всяко престъпление или нарушение се наказва с онова наказание, което е определено от закона, преди то да е извършено (чл. 2, ал. 1). По общо правило аналогите в наказателното право бяха недопустими — наказателните норми трябваше да се тълкуват стриктно, даже и когато се касае до определяне на наказанието и за преминаване към друго, по-леко

(р. № 743/33 — II, р. № 902/42—IV — цитирано по **Ненов, И.** Коментар на Наказателния закон. С., 1946). Според ал. 2 НЗ, „ако между извършването на деянието и издаване на присъдата последват различни закони, то в такъв случай трябва да се приспособява оня, който е по-мек“³. С последващия НЗ (обн., Изв., бр. 13 от 13.02.1951 г.) в чл. 2, ал. 2 се въведе прилагането по аналогия на наказателноправните норми („Престъпление е и онова виновно извършено деяние, което макар и да не е предвидено изрично в закона, е близко по състав на някое от предвидените в закона престъпления“ (ЗИДНЗ — обн., Изв., бр. 12 от 1956 г.), с § 1 НЗ се преименува на Наказателен кодекс (НК), а с § 2 бе отменена ал. 2 на НЗ, т.е. приложението на НЗ по аналогия. Действащият НК (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.) запази това основно правило в наказателното право — изискване за съставомерност на деянието (изрична уредба на случая в наказателноправните норми и недопустимост на приложението им по аналогия).

³ Р. № 744/2005 — I — Бюлетин на ВКС, 2005 г., № 11.

⁴ Така **Паунов, С.** Недопустимостта на касационното обжалване по дела по актове за одобряване или изменение на подробни устройствени планове пред Върховния административен съд. — Адв. преглед, 2005, № 11—12 — in fine.

⁵ Прието и в доктрината — **Цанкова, Ц.** За фактическото съжителство и новите тенденции. С., 2000, с. 125.

⁶ Вж подробно **Гоцев, В.** По въпроса за кодификацията на вещното право. — Държава и право, 1989, № 1.

⁷ **Кьосев, И.** Развитие на концепциите за аналогията в модерното право. — Съвременно право, 2004, № 2, с. 37, т. 5, 6 и заключението.

СЪДЕБНОТО КРАСНОРЕЧИЕ В ДРЕВНОСТТА

*Величко Руменчев**

В литературата съдебната реч е поставена най-ниско в йерархията на публичното действие чрез слово в антична Гърция. След нея в това отношение стои само академическото красноречие. Начело е епидейктическото, което е най-условно и образно поради високата проблематика, която третира¹.

Една голяма част от достигналите до нас древногръцки текстове на съдебни речи действително изглеждат „нереторични“, с което те като че ли на пръв поглед наистина оправдават предпоследното си място. Това обаче в много случаи не ги е правело неефективни, което веднага ни отвежда към въпроса кое е реторично и кое не. И ако все пак нередко са били и неефективни, то това не се дължи на недостатъци в текста, а на причини, идващи от законодателството, което изисква лична защита на интересите пред съда и лично произнасяне на съдебна реч. Професионално погледнато, съдебното красноречие на Древна Елада е едно от най-трудните както по отношение на докомуникативния (подготвителния) етап, така и спрямо комуникативния, което се дължи на разделянето на тези два етапа между различни лица — клиент и логограф. Тази специфика на съдебното красноречие на древните гърци заслужава отделно осветляване.

Все пак не би било коректно да се твърди, че високият стил по правило отсъства в съдебното красноречие, доколкото, особено в Античността, се отива от конкретното към общото и общозначимите ценности, с което се пренасяме в условното и високия стил. Особено характерен, макар и не особено типичен пример в това отношение са поетическите по форма пледоарии, например в съдебния спор за вода при средновековните араби². Подобно нещо се наблюдава особено отчетливо и в ситуациите, в които отделните родове преливат един в друг. Б. Богданов подчертава, че делението на речите на политически и съдебни невинаги успява да се реализира на практика поради преплитането на политическо и частно³.

Политическите съдебни процеси (респ. красноречието по тези дела) играят значителна роля в политическия живот на Древна Гърция (*За венеца*), но получават истински разцвет в Древния Рим. Там целта на оратора е, разбира се, да докаже тезата си, но като че ли по-скоро да унищожи противника си като личност⁴. Оттогава до наши дни политическият процес твърде често изпълнява подобни функции. Фактически атаките към личността в словесните противоборства са нещо типично за реториката и особено за политическото красноречие. Наблюдаваме ги и в протичащите в този момент в България местни избори. Именно от политическото красноречие те вероятно някога са прескочили в уродлива форма и в съдебното красноречие.

Междуродовите взаимодействия в реториката не се ограничават до съдебното и политическото красноречие. Речта на Перикъл на погребението на падналите в първата

* Професор, доктор по право.

година на Пелопонеската война атински бойци, една от най-великите възхвали на демокрацията и саможертвата в световната история, е епитафия, представител на епидейктиката, но на преден план изпъква политическият аспект и той е водещ. Същото се наблюдава и при наличието на политически влияния върху съдебното красноречие, с тази разлика, че съдебният елемент остава доминиращ. Твърде много от съдебните речи на М. Т. Цицерон (*За Милон; Срещу Верес*) са произнесени по политически съдебни процеси. Съдебният оратор, разбира се, доказва (убеждава и разубеждава) в общореторически план, порицава или хвали в морален, но преди всичко обвинява или защитава в *юридическия смисъл на понятието*, като всичко това е пречупено през обвинителната и защитната функция в процеса. Политическият елемент при сливането на родовете в реториката идва от евентуалното политическо звучене и значение на възхвалата, порицанието, защитата или обвинението. Това, че се говори за политически съдебен процес, в никакъв случай не бива да се разбира като хипотеза, водеща до сливане на съдебно с политическо красноречие. Хипотезата на политически процес, дори когато е инсцениран, не прави автоматично речта политическа, защото нейните преки цели са не политически, а правни въпроси — виновен, невинен, отговорност, наказание и пр. Това на практика, особено в исторически план, може често да е било начин за влияние върху политиката, но речта си остава съдебна.

Аналогична ситуация се наблюдава и в други хипотези на международни въздействия. Речта на Цицерон в защита на поета Луций Лициний Архий е под силно епидейктическо влияние, но това не я прави съдебна епидейктика. Самите антични коментатори говорят за желанието на Цицерон да произнесе реч *в духа* на епидейктическото красноречие. Очевидно по-правилно е да се говори не за сливане на родове, а за международни влияния, за използване на инструментариум, типичен и определящ за един от родовете в другите родове, за обединение на функции на различни родове при едновременно преследване на различни цели. Едно или друго звучене и значение на една реч идва преди всичко от практическия контекст. Ако някои от шедьоврите на ораторското изкуство за всички времена: *Панегирик за Траян, Епитафията на погребението на атинските бойци, Гетисбъргската реч и др.*, бъдат произнесени и оценявани сега, дори ораторите да са Плиний Млади, Перикъл и Линкълн, те по-скоро ще си останат чиста епидейктика. Вероятно с евентуално по-слабо или по-силно изявен политически привкус, главно на равнището на днешни асоциации. Цицероновата реч срещу Гай Верес не би имала и толкова сериозно политическо значение, ако обвиняемият не е политическа фигура. Естествено, това не означава, че не са възможни отклонения от съществуването на делото в съдебна реч по политически процес с цел пропаганда на политически тези. Явното отклоняване от съществуването на делото обаче дава право на съда веднага да прекъсне оратора. Подобно нещо наблюдаваме в самозащитната реч на Г. Димитров на процеса в Лайпциг. Не само е възможно, но е и абсолютно задължително в съдебната реч да се засегне политическа материя в случаите на обвинения, в които обект на престъплението е политическият и обществен строй. От такова естество бяха престъпленията срещу Народната република — чл. 108 и 109 НК на НРБ. По тези процеси се произнасяха речи, които неминуемо изискваха и политически анализ, понякога изключително обширен, но те си оставаха съдебни. Повече от очевидното е, че формалното произнасяне на реч пред

съд не я прави съдебна реч в смисъла, който се влага в това понятие. Впрочем тук по-скоро става дума за една чисто теоретична конструкция, макар че подобен феномен ще видим в Древен Египет от времето на фараона Рамзес IV.

С изненада, но и с известна доза удоволствие споделям, че изводите, до които достигнах в резултат на изследването на епохата отпреди разцвета на ораторството и реториката в античните Гърция и Рим, в известна степен се разминаха с очакванията ми, и то там, където всъщност най-малко допусках това, или, ако трябва да бъда откровен, там, където въобще не го допусках. У мен нямаше и капка съмнение, че в дълбоката древност ще открия представители на всички ораторски родове. Смятах, че ще намеря огромно количество епидейктика, включително и политическа, като изпитвах известен страх да не би тезата ми за съществуване на политическо ораторство да се окаже по-скоро умозрителна и недоказуема.

И все пак, ако в нещо не съм се съмнявал, то е в това, че ще установя изобилие от съдебно красноречие. Бяха ми известни значителен брой древни законодателства, които визират и съд, и устен съдебен процес, и страни, а това би следвало да означава и наличие на съдебни речи. Не биха могли да се търсят идеологически основания, изключващи съдебната реч. Основният брой дела — граждански и наказателни, не засягат пряко, а дори в повечето случаи — и косвено, властта и управлението. Освен, разбира се, ако не разглеждаме нещата изключително широко. Поради това начинът, по който страните доказват тезите си в процеса, не би следвало да се влияе особено от формата на държавата и политическия режим. Като пример в това отношение може да се посочи Рим от времето на Принципата, където, макар политическите процеси да са иззети от съдилищата, продължават да се разглеждат твърде много дела, по които се произнасят съдебни речи⁵.

Опасенията ми се оказаха оправдани, но именно в съдебното красноречие. Наличието на посочените предпоставки, очевидно, не е достатъчно условие за наличието на съдебни речи. ***Според мен липсват не само текстове на речи, но дори каквито и да е категорични сведения за такива.***

И все пак запазени са откъслечни сведения за един шумен съдебен процес в Древен Шумер, проведен към 1850 г. пр.н.е., в който *може би* са произнесени съдебни речи — обвинителни и защитни. Трима души са обвинени в убийство на храмов чиновник. След убийството те съобщили на жена му, но тя не ги издала. Тайната не останала задълго скрита. Ур-Нинурта, цар на Исин по това време, наредил делото да бъде разгледано от събранието на гражданите на град Нипурт, което функционирало и като съдебен състав.

Това ми дава основание да приема, че по отношение на повдигането на обвинението и сезирането на съда, поне по някои категории дела, шумерите са изпреварили древните гърци и дори римляните. При последните не само обвинението, съответно произнасянето на обвинителна реч, но и достигането до съдебен процес по наказателно дело е изляло в ръцете на гражданите, макар и не непременно пострадалите. Изключение се наблюдава в царския период на Древен Рим по дела, пряко застрашаващи устоите на държавата — предателство, опит за насилствено сваляне на властта и др. — с огромно обществено значение, т.нар. *delicta publica*, когато рексът (царят) сам възбужда обвинението⁶. Липсата на обвинение на практика ще означава и липса на процес, независимо дали извършеното престъпление е обществено достояние или не. Друг въпрос е, че и в

Гърция, и в републиканския Рим не е имало дефицит на обвинители. Нещо повече — понякога са били повече от необходимото, поради което в Рим нерядко се е достигало до т.нар. дивинация. При нея страните, претендиращи да бъдат обвинители, доказват основанията си да обвиняват и съдът се произнася за това кой е най-достоен. В подобна дивинация участва Цицерон по делото срещу Гай Верес.

В Шумер, в редица посочени от закона хипотези, подсъдността е на върховния орган на държавна власт — царя — например § 48, § 58 на *Законите от Ешнун*; § 3 от *Законодателството на Хамурапи* (ЗХ). По споменатото дело наблюдаваме потвърждение на хипотезата на И. М. Дяконов, че царят не решава делото сам, а го разпределя към някое от съществуващите съдилища. Въпреки това във времената до Хамурапи в някои от посочените случаи царят и сам раздава правосъдие в качеството си на съдия⁷. Що се отнася до поддържането на самото обвинение и евентуалното произнасяне на обвинителни речи, ситуацията е сходна с тази в Гърция и Рим. Държавата не разполага с длъжностно лице, изпълняващо функцията на държавен обвинител, който от нейно име да поддържа и обосновава обвинението в реч. За разлика от антична Гърция, където страните се защитават лично и масово ползват логографи, по това наказателно дело защитата не е лична. Поне липсват каквито и да е сведения думата да е била давана на подсъдимите — не само за да произнесат речи, но дори и да заявят някаква позиция. Изцяло се присъединявам към тезата на Жидков, че в тази епоха нито законодателството, нито запазените юридически документи позволяват да се прави извод за наличие на „адвокати или ходатаи“⁸. Действително страните отстояват интересите си лично, но по този процес нещата стоят по-различно и поне малко странно.

Източникът на информация за това наказателно дело в Древен Шумер са две клинописни таблички. Като че ли наистина не е пресилено да се каже, че историята започва в Шумер. Изглежда, на шумерите, освен всичко друго, дължим и първото публикуване на съдебна практика. Според С. Крамер, един от най-известните специалисти по шумерска история и един от преводачите на текста (съвместно с Т. Якобсон), става дума за отчет, а не за подробен протокол на процеса. Намирането на втора табличка със същия запис му дава основание да твърди, че става дума за прецедент (съдебна практика, широко известна в древността и с голямо значение за шумерските юристи)⁹.

По това дело девет души поддържат обвинителната теза. Според тях смъртно наказание следва да бъде наложено не само на извършителите на убийството, но и на съпругата на убития, защото не е доложила на властите, след като е узнала за убийството. „Тези, които са убили човека, са недостойни да живеят. Тези трима мъже и тази жена трябва да бъдат предадени на смъртта в храма пред седалището на служителя Лу-Инана, сина на Лугал-апинду“. Двама души се изказват в нейна защита: „Дори мъжът на Нин-дада, дъщерята на Лу-Нинурта, да е убит, (но) какво е направила (?) жената, че да бъде убита?“. Решението на съда е следното: „Жена, която не е обезпечавана от мъжа си (?) — дори да е знаела враговете на своя мъж и (кога) мъжът ѝ е бил убит, узнала е, че мъжът ѝ е убит — защо да не пази (за това) мълчание? Нима тя (?) е убила мъжа си? Достатъчно е да се накаже този (?), който действително е убил.“¹⁰

Фактически с това съдът се е произнесъл косвено и по въпроса за законово дължи-мо и морално. Клинописният текст действително дава основание да се мисли, че става дума за отчет, а не за нещо, наподобяващо съвременна стенограма или дори запис на най-важното. Процесът очевидно е бил шумен, привлякъл е общественото внимание както с наглостта на деянието — убит е храмов чиновник, което в тази епоха е особено кощунствено и дръзко, така и с пикантността си — съпругата знае за убийството, но не съобщава никому за това. Делото се разглежда от висшия съдебен орган и е почти изключено съдебното заседание да е протекло толкова икономично, колкото е отразено в запазенения паметник. Основният въпрос тук е не дали да бъдат наказани извършителите на убийството, това е несъмнено, а дали съпругата на убития следва да понесе еднакво с тях наказание и дали въобще подлежи на наказателно преследване.

Несъмнено става дума за публичен и устен процес; може да се говори и за наченки на началото на състезателност, доколкото има защитни и обвинителни тези. Това, което ме интересува от гледна точка на реториката и на наказателния процес, е дали става дума за обвинителни и защитни речи — представители на монологичното красноречие, с разгърнатата аргументация, които трябва във висока степен да допринесат за формиране на убеждението в съда, или е налице по-скоро някаква диалогична форма, протичаща в рамките на събранието на гражданите на Нипур (съдебния състав), която съдържа зачатъците на обвинителната и защитната реч, но все още не е тяхната същинска проява. Въпреки голямото ми желание, всеки категоричен отговор на този въпрос без допълнителна информация би бил прибръзан и необоснован.

Ако цитираните клинописни таблици представляват отчет, то би могло да се мисли за кратко формулирани обвинителни и защитни тези от реално произнесени обвинителни и защитни речи. В тях страните по обвинението и защитата очевидно са обосנוвали позициите си, във висока степен неизбежно повтарящи се в основата си, поради което и не са посочени поотделно. Възприемането на едно подобно положение би означавало, че лицето, което е записало текста, не се е интересуvalo от ораторството, от диалогичността на обвинението и защитата, поради което и не го е записало. Това, както ще стане видно, именно в Шумерския контекст би било доста странно.

Текстът от таблиците би могъл да представлява обаче и категоричните, и изчерпателно приведени формулировки на обвинителната теза — нещо като формулиране на обвинението и предложение за наказанието. Каквото е повдигането на обвинението и предложението за наказание на Сократ: „*Мелит, син на Мелит, от околностите на Питос, под клетва обвинява Сократ, от околностите на Алоспеза. Сократ е виновен в това, че не признава боговете на републиката и желае да ги замести с безумната игра на въображението си. Той е виновен в развращаването на младите хора. Наказание — смъртно наказание*“¹¹. Същото се отнася и за защитните тези.

Постановката изглежда по-логична, доколкото формулирането на обвинението и предложението за наказание у девет души, поддържащи обвинението, не впечатляват особено при изяснената фактическа обстановка. По-скоро би впечатлила еднаквостта на девет обвинителни речи без никакви разлики или поне нюанси между тях. Би могло да се мисли, че девет видни или достатъчно влиятелни и познати на гражданството личности са изявили своята обвинителна позиция. След тях други двама подобни граждани са заявили

защитна по отношение на съпругата позиция. Едва след това се е пристъпило към обсъждане. Вероятно твърде разгорещено, за което съдим от многото активно взели участие и дори поименно достигнали до нас граждани.

Обсъждането от действащото като съдебен орган събрание на гражданите напомня на съвременната панелна дискусия, при която панелът (обвинителите и защитниците в случая) предоставя на аудиторията позициите си, по които тя трябва да се произнесе. Може би в Древен Шумер трябва да търсим и корените на панелната дискусия. Естествено, понеже става дума за съдебен процес и наличие на противоположни тези — защитна и обвинителна, ще са налице два панела, всеки от които излъчва собствена теза, или просто един панел, който трябва да издигне и обоснове и двете тези, като окончателното решение е предоставено на аудиторията. Разбира се, това е разсъждение „а ла С. Крамер“. Би следвало винаги да си даваме сметка, че търсенето на точни ораторски и особено съдебно-процесуални аналози между дълбоката древност и съвременното може да се окаже твърде порочно.

С. Крамер е известен и с постоянните паралели, които прави между шумерите и съвременното общество, за което неоснователно според мен е критикуван. Той не търси тъждество, а подобие, древните корени на съвременното, като внася по този начин и лек хумористичен елемент в иначе изключително сложната си проблематика. За консултация по шумерския казус той се отнася към Оуен Робъртс, бивш член на Върховния съд на САЩ и декан на Юридическия факултет на Пенсилванския университет, с въпроса как би решил този казус съвременният американски съд. Отговорът е: „Съгласно нашите закони тази жена не може да бъде призната за виновна в съучастие след извършване на престъплението. За съучастник след престъплението може да се счита само този, който не само е узнал за престъплението, но също така е приел и укривал престъпника или му е помагал по какъвто и да е друг начин“.

По нашето наказателно право положението би било сходно. Текстът не ни дава информация за това как е било извършено убийството, но в случая това е без особено значение, доколкото няма съмнение, че съпругата не е сред извършителите на престъплението, нито пък има сведения за подбудителство. Въпросът е дали може да се говори за съучастие под формата на помагачество (чл. 20, ал. 4 от Наказателния кодекс на РБ): „Помагач е този, който умишлено е улеснил извършването на престъплението чрез съвети, разяснения, обещание да се даде помощ след деянието, отстраняване на спънки, набавяне на средства или по друг начин“. По обвинение от този род тя не би отговаряла и по нашето право, и то на основанията, посочени от американския юрист. Би могло да се мисли за поддържане на обвинение и по чл. 294, ал. 1 от Наказателния кодекс на РБ за лично укривателство: „Който спомогне на лице, извършило престъпление, да избегне или да бъде осуетено спрямо него наказателно преследване или да остане ненаказано, без да се е споразумял с това лице, преди да е извършило самото престъпление, се наказва за лично укривателство с лишаване от свобода до пет години, но не с по-тежко наказание от предвиденото за укривания“. Едва ли и по нашето законодателство може да се търси отговорност на съпругата по този текст, защото в случая не сме изправени пред подобна хипотеза.

Тезата на С. Крамер, че двама от членовете на събранието са застанали в защита на обвиняемата, не намира категорично потвърждение в превода на клинописа, който той сам е приложил в съчинението си. Казано е дословно следното: „(Тогава) Шу... лилум... *служител на Нинурта, (и) Убарсин, градинар, се обърнали (към събранието) и казали:...*“. На пръв поглед изглежда, че двамата не са членове на събранието — те се обръщат към него, т.е. не е изключено да не са негови членове, както впрочем и обвинителите, които също се „*обърнали (към събранието) и казали:...*“. Важно е да се подчертае, че след това събранието се обръща към тях: „(Тогава) *(членовете) на събранието на Нинур се обърнали (към тях) и казали:...*“ Кои са тези, обозначени в текста с „*тях*“? Всички, които не са членове на събранието, или по-вероятното — онези, които повдигат обвинителни и защитни тези? Когато частта (обвинители, защитници) се обръща към цялото, е възможно да се каже, че някой, независимо дали е част от цялото, или не, се обръща към него. Но цялото не може да се обърне към своя част, освен ако не е поне достатъчно отчетливо обособена от него, макар и специално за случая. Не е изключено обаче правният обичай да е вадел от кръга на тези, които гласуват решението, изказвалите се „за“ или „против“. Срещу подобна постановка могат да се направят също възражения, защото по този начин от решаването на съдебния казус фактически се вадят най-активните членове на съдебния състав, респ. на събранието и общността. Очевидно е, че поради непълнотата си текстът отваря врата за възможно най-разнообразно, включително и противоположно тълкуване.

В българската литература Н. Ирибаджакков поддържа, струва ми се, под силното влияние на С. Крамер, че по това дело са били произнесени обвинителни и защитни речи. Авторът изрично подчертава, че макар и да е интересна, юридическата страна на делото не представлява интерес за него. „Двама души от членовете на събранието обаче застанали в защита на обвиняемата. Те доказали, че тя не е взела участие в убийството и поради това не заслужава наказание. Членовете на събранието се съгласили с доводите на защитата...“⁴¹² Формулираното становище е доста свободна интерпретация на източника, доколкото клинописният текст не дава каквото и да е основание за подобна категоричност. Под „юридическа страна на делото“ следва да се разбира не само материалното, но и процесуалното право, което показва реда, по който се разглеждат делата в съда, и регламентира правата на страните и начина, по който те реализират тези си права в съдебно заседание. Както се отбеляза, не би трябвало да се смесват претенцията, искът, повдигането на обвинението пред съдебен орган с обвинителната реч, нито противопоставянето на повдигнатото обвинение/оспорването със защитна реч. Наличието или липсата на съдебни прения зависи от това как са се произнасяли законодателството или обичаят. Безспорното е, че има заявена обвинителна и защитна теза. Въпросът е дали противоположните тези се поддържат от членове на събранието. Вероятно, доколкото става дума за събранието на гражданите, което действа като съдебен състав, ако приемем, че „събранието на Нинур“, за което става дума в документа, включва всички граждани. Възможно е това да е „събрание на старейшините“. Изправени сме може би пред остатък от обичайноправния способ за разглеждане на престъпление на едни членове на общността срещу други. Събранието на гражданите, независимо от състава му,

действия като колективен орган, който обсъжда и който все още не познава обособени функции на обвинител и защитник, и още по-малко на професии с подобни функции¹³.

При всяко обсъждане е не само възможно, но и абсолютно необходимо да се изказват противоположни мнения и да се цели достигането до общо решение. При една такава хипотеза членовете на събранието (съдебния състав), заявили обвинителна или защитна позиция, не се явяват в същото време и в качеството на обвинители и защитници, при това в нарушение на обикновената, видима човешка справедливост. Девет души обвиняват, а само двама защитават. Вероятно става дума не толкова за обособени обвинители и защитници, съответно обвинителни и защитни речи, колкото за едно колективно обсъждане и изразяване на позиции от част от колектива. Както заседава един факултетен съвет например. Могат „за“ или „против“ нещо да се изкажат или просто да заявят мнение неограничен брой членове на съвета и след това те заедно с всички останали да гласуват решението на колективния орган.

Любопитното по това дело е, че страните *не вземат лично* участие в процеса по какъвто и да е начин. В текста няма и помен за речи, *лично произнесени от страните*, дори с уговорки да се приеме, че обвинителите и защитниците, отбелязани в протокола, са произнесли такива. Събранието на гражданите е сезирано от царя, а не от пострадалите, така че аналогията с Древна Гърция е неуместна поне в конкретния случай и по подобен род дела. Това обаче може да се дължи и на факта, че липсва човек, който би могъл да се конституира като обвинител. Пострадалият е мъртъв. Съпругата му, която би могла да стори това, е сред обвинените. Няма сведения за деца или други близки роднини, които евентуално биха могли (ако обичаят или законодателството позволяват) да повдигнат и поддържат обвинението.

Обсъждането на казуса от събранието напомня и на обсъждането, което правят и съвременните съдебни състави (независимо дали става дума за жури, или състав от съдии и съдебни заседатели или само от съдии), след като са изслушали речите на страните и преди произнасяне на присъдата. С тази разлика, че тук не би могло да се говори за тайна на съвещателната стая. Тогава, както се отбеляза, ще става дума за дискусия, доколкото всички тези общности, независимо от състава им, са призвани да достигнат до решение. Това е тяхната цел, такова е предназначението им. Тук също е налице обосноваване, и то сериозно обосноваване, на позиция и тя може да бъде с обвинителна или защитна насоченост, но не правно, а фактически, доколкото решаващият орган (съдът) нито обвинява, нито защитава. Ако се приеме, че членове на съда (събранието на гражданите) обвиняват, то този съд започва да напомня съда в средновековния инквизиционен процес (но не изцяло, защото и защитава), при който функциите по обвинение и решаване на делото са съсредоточени в един орган. Неговата присъда не е израз на обвинение или защита, независимо че може да е наложено дори смъртно наказание или пък подсъдимият да бъде обявен за невиновен. Тя е израз на функцията по ръководство и решаване на делото, а не на обвинителната или защитната функция. Това не са защитни или обвинителни речи, но широко погледнато, и поради това, че се визира един изключително древен период, биха могли да бъдат разглеждани и като техни предвестници. Самият факт, че законодателствата в тази епоха визират ордалиите и клетвата като нормални и достатъчни способности за доказване на вина и невиновност, показва, че аргументацията посредст-

вом съдебни речи, ако не друго, поне не се е била наложила по всички категории дела. Това знаем безспорно. Може да се приеме тезата, че „шумерският съд вече е ползвал дискусиата, спора, публичната и свободна борба на противоположните мнения като средство за установяване на истината, за вземане на най-обоснованите и справедливи решения“, но само във визирания контекст.

Сочи се, че диалогичното разглеждане на нещата е шумерски подход по принцип. А не е ли любопитно, че шумерите, които действително проявяват склонност към диалогичност, към представяне на нещата от техните противоположни страни, особено когато става дума за антагонизъм, не са записали реалното противопоставяне по този наистина впечатлил ги казус? Те не са имали технически проблем — можели са както да запишат, така и да наизустят и след това да запишат текста, както са го правили в много други случаи. А може пък и да са го сторили, но да не е достигнал до нас.

БЕЛЕЖКИ

- ¹ Вж. **Богданов, Б.** История на старогръцката култура. С., 1989, с. 180 и сл.
- ² Вж. **Теофанов, Цв.** Арабската средновековна култура. Т. 1. С., 2001, с. 64.
- ³ Вж. **Богданов, Б.** Ораторско изкуство и реторика в античния свят. — Във: Лекции по реторика. С., 1978, с. 249.
- ⁴ Вж. **Кузнецова, Т. И., И. П. Стрельникова.** Ораторское искусство в древнем Риме. М., 1976, с. 124.
- ⁵ Вж. сведения за това във: **Плиний Млади.** Писма. С., 1984.
- ⁶ Вж. **Чельцов-Бebutov, М.** Курс советского уголовного процесса. Т. 1. М., 1957, с. 128.
- ⁷ Вж. **Дьяконов, И. М.** Законы Вавилонии, Ассирии и Хеттского царства. — Във: ВДИ, 1952, № 3, с. 298.
- ⁸ Вж. **Жидков, О. А.** История государства и права древнего Востока. М., 1963, с. 66.
- ⁹ Вж. **Крамер, С. Н.** История начинается в Шумере. М., 1965, с. 69.
- ¹⁰ Цит. по **Крамер, С. Н.** История начинается в Шумере. М., 1965, с. 70.
- ¹¹ Цит. по **Бекко.** Организация уголовной юстиции в главнейшие исторические эпохи. СПб., 1867, с. 22.
- ¹² Вж. **Ирибаджиков, Н.** Социологическата мисъл на древния свят. Т. 1. С., 1978, с. 344 и сл.
- ¹³ Сред обвинителите можем да видим птицеловец, носач, градинар. Единият от защитниците също е градинар — вж. **Крамер, С.** Цит. съч., с. 70.

ВЪВ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ТЕСТ И КАЗУСИ ОТ ПИСМЕНИЯ ИЗПИТ ЗА АДВОКАТИ

На 10.11.2007 г. и 24.11.2007 г. беше проведен изпит за адвокати и младши адвокати. По решение на Висшия адвокатски съвет публикуваме теста и казусите от писмения изпит, за да бъдат ориентир в подготовката на бъдещите кандидати.

ГРАЖДАНСКОПРАВНИ НАУКИ

1. Осиновяващият трябва да е по-възрастен от осиновявания най-малко с:
 - а 18 години
 - б 12 години
 - в 15 години

2. Безвестно изчезналите се представляват пред съда по граждански дела от:
 - а длъжностното лице по гражданското състояние на общината, където е било последното им местожителство
 - б назначените от съда техни представители
 - в въведените във владение наследници

3. По дела, които се отнасят до недвижими имоти — държавна собственост, държавата се представлява от:
 - а министър-председателя
 - б министъра на финансите
 - в министъра на регионалното развитие и благоустройството

4. Трето лице, което има самостоятелни права върху предмета на спора, може да встъпи в делото най-късно:
 - а до приключване на първото по делото заседание
 - б до приключване на устните състезания в първата инстанция
 - в до приключване на първото по делото заседание пред въззивната инстанция

5. Определените от съда срокове за представяне на доказателства текат за страната, която не се е явила в съдебното заседание:
 - а от деня на заседанието
 - б от следващото заседание по делото, на което страната се е явила
 - в от получаване на съобщение

6. Иск за делба на наследство, което включва недвижим имот, се предявява пред:
- а районния съд по местонахождението на недвижимия имот
 - б районния съд по мястото, където е открито наследството
 - в ищецът има право на избор между горните две възможности
7. Солидарният длъжник:
- а може да противопостави на кредитора личните възражения на своите съдлъжници
 - б не може да противопостави на кредитора личните възражения на своите съдлъжници
 - в може да противопостави на кредитора личните възражения на своите съдлъжници само ако последните са го упълномощили писмено за това
8. Искът за унищожаване на завещателно разпореждане се погасява по давност:
- а с изтичането на 3 години от узнаването на причината за унищожаемостта, но не по-късно от 10 години от откриване на наследството
 - б с изтичането на 5 години от узнаването на причината за унищожаемостта
 - в с изтичането на 5 години от узнаването на причината за унищожаемостта, но не по-късно от 10 години от откриването на наследството
9. Съпругът на майката може да оспори бащинството си най-късно:
- а до изтичането на една година от раждането на детето
 - б до изтичането на една година от узнаване на раждането
 - в до навършване на пълнолетие от детето
10. Лицето, което има право на издръжка, може да я търси в следния ред:
- а — от деца
 - от родители
 - от съпруг или бивш съпруг
 - б — от родители
 - от деца
 - от братя и сестри
 - в — от съпруг или бивш съпруг
 - от деца
 - от родители

11. Мълчаливият отказ да се издаде индивидуален административен акт може да се оспори пред съда:
- а в 7-дневен срок от изтичането на срока, в който административният орган е бил длъжен да се произнесе
 - б в 14-дневен срок от изтичането на срока, в който административният орган е бил длъжен да се произнесе
 - в в едномесечен срок от изтичането на срока, в който административният орган е бил длъжен да се произнесе
12. Насрещен иск може да бъде предявен:
- а най-късно в първото по делото заседание
 - б до приключване на устните състезания в първата инстанция
 - в най-късно в първото заседание на делото пред въззивната инстанция
13. Колко време трае действието на вписване на ипотека?
- а 3 години
 - б 5 години
 - в 10 години
14. Привидните договори са:
- а унищожяеми
 - б нищожни
 - в частично недействителни
15. Ищецът може да оттегли исковата си молба без съгласието на ответника:
- а до приключване на първото заседание по делото
 - б до приключване на устните състезания в първата инстанция
 - в до приключване на първото заседание по делото пред въззивната инстанция
16. Непаричната вноса в едно дружество с ограничена отговорност се оценява от:
- а едно вещо лице
 - б три вещи лица
 - в лицензирана фирма, посочена от длъжностното лице по регистрацията към Агенцията по вписванията
17. В какъв срок заинтересуваната страна може да оспори истинността на документ, представен в съдебно заседание, на което тя е присъствала?
- а в същото съдебно заседание
 - б в 7-дневен срок от заседанието
 - в в 14-дневен срок от заседанието

18. Лице, ненавършило 16 години:

- а може да сключи брак, ако има съгласието на родителите си
- б може да сключи брак, ако има разрешение от председателя на районния съд по неговото местожителство
- в не може да сключва брак

19. Вещите, правата върху вещи и паричните влогове, придобити през времетраенето на брака от съпруг — едноличен търговец, в резултат на търговската му дейност:

- а са съпружеска имуществена общност
- б не са съпружеска имуществена общност, когато са включени в търговското предприятие
- в недвижимите имоти и права върху тях са съпружеска имуществена общност, а движимите вещи и паричните влогове са лично имущество

20. В производството за съдебна делба е допустимо включването в наследствената маса и на други имоти, ако:

- а има писмено искане за това от някой от останалите съделители
- б има писмено искане за това от някой от останалите съделители, направено в първото заседание по делото
- в има устно искане за това от някой от съделителите, което не е ограничено със срок

21. Осиновяването е задължително пълно, когато осиновяваният е:

- а оставен в специализирана институция без предварително съгласие от родителите за пълно осиновяване
- б дете на неизвестни родители
- в оставен в специализирана институция и не е потърсен в 3-месечен срок от датата, на която е трябвало да бъде взет

22. Осиновяване без съгласието на родителя:

- а не се допуска
- б допуска се, ако родителят е в чужбина
- в допуска се, ако родителят трайно не полага грижи за детето и не дава издръжка

23. Правото да се иска унищожаването на договор, сключен поради крайна нужда при явно неизгодни условия, се погасява:

- а в едногодишен срок от сключването на договора
- б в тригодишен срок от сключването на договора
- в в петгодишен срок от сключването на договора

24. Трето лице може да встъпи в делото, за да помага на една от страните:
- а най-късно в първото заседание по делото
 - б до приключване на устните състезания в първата инстанция
 - в във всяко положение на делото в първата и втората инстанция
25. Брачните искиове са подведомствени на българските съдилища, когато:
- а един от съпрузите е пребивавал на територията на Република България в месеца, предхождащ подаването на исковата молба
 - б един от съпрузите е български гражданин или има обичайно местопребиваване в Република България
 - в и двамата съпрузи не са български граждани, но подадат искова молба до български съд
26. Българските съдилища са изключително компетентни по искиове за прекратяване на персонално търговско дружество, когато:
- а всички съдружници са български граждани
 - б дружеството е регистрирано в Република България
 - в управителят/управителите или повече от половината съдружници са български граждани
27. Алеаторен е:
- а комисионният договор
 - б договорът за застраховка
 - в договорът за дружество
28. Съсобственик може да дари своята идеална част от съсобствен недвижим имот:
- а само на съсобственик
 - б само след като предварително е предложил на останалите съсобственици своята идеална част
 - в без ограничение
29. Максималният брой на членовете на съвета на директорите на акционерно дружество е:
- а 5
 - б 7
 - в 9
30. Заявлението за отказ от право на собственост върху недвижим имот може да бъде оттеглено:
- а до полагането на подпис пред нотариуса
 - б до вписването му в имотния регистър
 - в не може да се оттегля

31. В какъв срок се погасява правото да се иска делба на съсобствен недвижим имот?
- а няма срок
 - б 5 години
 - в 10 години
32. Вземанията за неустойки от неизпълнен договор се погасяват по давност с изтичането на:
- а едногодишен срок
 - б тригодишен срок
 - в петгодишен срок
33. Ищецът може да привлече наред с първоначалния и друг ответник без негово съгласие:
- а най-късно в първото по делото заседание
 - б във всяко положение на делото в първата инстанция
 - в във всяко положение на делото в първата инстанция със съгласието на първоначалния ответник
34. Доброволна делба на движими вещи трябва да бъде извършена писмено с нотариална заверка на подписите, когато стойността на вещите е над:
- а 50 лв.
 - б 500 лв.
 - в 1000 лв.
35. Делба на общите части в етажната собственост:
- а може да се извърши, ако всички съсобственици са съгласни за това
 - б може да се извърши, ако всички съсобственици са съгласни, но не по-рано от 10 години от въвеждането на сградата в експлоатация
 - в не е допустима
36. Ако не е уговорено друго, заемателят трябва да върне заетите пари или вещи:
- а в едногодишен срок от поискването им
 - б в двуседмичен срок от поканата
 - в в течение на един месец от поканата
37. Договорът, сключен от недееспособен, е:
- а нищожен
 - б унищожаем
 - в относително недействителен

38. Отказът на административен орган да се въздържи от определено действие:
- а е индивидуален административен акт
 - б не е индивидуален административен акт
 - в е индивидуален административен акт само в предвидените в закона случаи
39. Органи на управление на командитно дружество с акции са:
- а общо събрание и съвет на директорите
 - б общо събрание и управителен съвет
 - в общо събрание, надзорен съвет и управителен съвет
40. Не се позволява посаждането на високи дървета до имота на съседа на разстояние по-малко от:
- а 1,5 метра
 - б 3 метра
 - в 5 метра
41. При договор за поръчка доверителят е длъжен да заплати на довереника възнаграждение:
- а във всички случаи не по-късно от 14 дни след изпълнението на поръчката
 - б само ако това е уговорено между страните
 - в само ако довереникът поиска това
42. Изпълнението на срочно задължение може да бъде искано от кредитора преди срока, когато:
- а длъжникът замине в чужбина за повече от 6 месеца
 - б длъжникът премести седалището на фирмата си в друго населено място
 - в длъжникът е станал неплатежоспособен
43. Ако не е уговорено друго, изпълнителят по договор за изработка е длъжен да изработи поръчаното:
- а със свои средства
 - б със средства на поръчващия
 - в по негов избор измежду предходните два варианта
44. Право на запазена част от наследството имат:
- а родителите, децата и съпругът
 - б низходящите, родителите и съпругът
 - в възходящите, низходящите и съпругът

45. Броят на ограничено отговорните съдружници в командитното дружество с акции не може да бъде по-малък от:

- а 3
- б 5
- в 7

НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИ НАУКИ

46. При престъпната небрежност деецът:

- а е бил длъжен или е могъл да предвиди общественотоопасните последици
- б е бил сигурен, че общественотоопасните последици няма да настъпят
- в е бил длъжен и е могъл да предвиди общественотоопасните последици

47. Престъпленията с користна цел могат да бъдат извършени:

- а само при пряк умисъл
- б само при евентуален умисъл
- в както при пряк, така и при евентуален умисъл

48. Фактическата грешка е:

- а фактическо положение, поради което деянието се третира като случайно
- б незнание на съставомерни фактически обстоятелства
- в смекчаващо отговорността обстоятелство

49. Деянието, извършено при условията на неизбежна отбрана:

- а не е извършено виновно
- б не се наказва поради ниската степен на обществената му опасност
- в не е общественотоопасно

50. Довършен опит е възможен:

- а само при резултатните престъпления
- б само при формалните престъпления
- в както при резултатните, така и при формалните престъпления

51. Посредственото извършителство е:

- а форма на съучастие
- б форма на задружна престъпна дейност
- в престъпна проява, при която деецът мотивира едно наказателнонеотговорно лице да извърши престъпление

52. Доброволният отказ от съучастие на подбудителя или помагача е:
- а) обстоятелство, което изключва наказуемостта за подбудителство или помагачество
 - б) обстоятелство, смекчаващо отговорността на подбудителя или помагача
 - в) обстоятелство, смекчаващо отговорността на извършителя
53. Пълнолетното лице не е наказателноотговорно, ако към момента на осъществяване на деянието:
- а) не разбира свойството или значението на извършеното или не може да ръководи постъпките си поради умствена недоразвитост
 - б) е поставено под ограничено запрещение
 - в) страда от психическо разстройство на здравето
54. По отношение на пълнолетно лице, което е извършило престъпна проява в състояние на невменяемост, съдът може:
- а) да приложи принудителни медицински мерки
 - б) да наложи една или повече пробационни мерки, ако заболяването му е източник на потенциална опасност от рецидивизиране
 - в) да наложи наказание, ако лицето оздравее
55. Безвъзмездният труд в полза на обществото е:
- а) самостоятелно наказание
 - б) пробационна мярка
 - в) възпитателна мярка
56. Наказателното правоотношение се погасява:
- а) с изгърпяване на наложеното наказание
 - б) при амнистия
 - в) при помилване
57. Неистински документ е документ, в който:
- а) като автор е посочено лице, различно от съставителя
 - б) авторът е направил изявление, което не е искал да направи
 - в) са отразени неверни факти и обстоятелства от обективната действителност
58. Състоянието на силно раздразнение, предизвикано от неправомерно поведение на пострадалия, при което е извършено убийство, е:
- а) смекчаващо отговорността обстоятелство
 - б) признак от обективната страна на привилегиран състав на умишленото убийство
 - в) обстоятелство, което изключва умисъла за убийство

59. Видът на телесната повреда се определя от:

- а вещото лице в експертното заключение
- б разследващия орган по вътрешно убеждение съобразно доказателствата по делото
- в законодателя според вида на увреждането

60. Кражбата се отличава от обсебването по:

- а предмета на престъплението, който при обсебването може да бъде и недвижим имот
- б субекта на престъплението, който при обсебването трябва да бъде длъжностно лице
- в фактическата власт върху предмета към момента на извършване на престъплението

61. Документната измама е:

- а двакратно престъпление
- б квалифициран състав на обикновената измама
- в съставно престъпление

62. Набедяването се отличава от клеветата:

- а по субекта на престъплението, който при набедяването може да бъде само свидетел по наказателно дело
- б по предмета, който при клеветата може да бъде и юридическо лице
- в набедяването се извършва пред надлежен орган, а клеветата — пред което и да е лице

63. Престъпният резултат при хулиганството е:

- а грубо нарушение на обществения ред, изразяващо явно неуважение към обществото
- б публична проява с непристоен характер
- в дръзко и цинично действие, което скандализира обществения морал

64. Гаранцията може да бъде:

- а в недвижими имоти и пари
- б в пари или ценни книжа
- в в недвижими имоти, пари или ценни книжа

65. Когато е определена мярка за неотклонение „гаранция“, тя може да бъде представена:
- а само от обвиняемия
 - б само от възходящ, низходящ или съпруг на обвиняемия
 - в от обвиняемия или от друго лице
66. Мярката за процесуална принуда „отстраняване на обвиняемия от длъжност“ се взема на досъдебното производство от:
- а разследващия орган със съгласието на наблюдаващия прокурор
 - б наблюдаващия прокурор по предложение на разследващия орган
 - в съответния първоинстанционен съд по искане на прокурора
67. Частният обвинител не може да участва в делото като:
- а граждански ищец
 - б експерт
 - в свидетел
68. Граждански ответник в наказателния процес може да бъде:
- а само физическо лице
 - б само юридическо лице
 - в както физическо, така и юридическо лице
69. Участието на защитник в наказателното производство не е задължително, когато:
- а обвиняемият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желае да има защитник и по преценка на съда интересите на правосъдието изискват това
 - б обвиняемият е непълнолетен и родителите му изрично са отказали да участват в делото като негови защитници
 - в обвиняемият заяви, че не желае да има защитник, когато по делото са привлечени повече обвиняеми, интересите им са противоречиви и един от тях има защитник
70. При разминаване в позициите на защитника и обвиняемия по основните линии на защитата защитникът:
- а може да се откаже от участие в делото
 - б е длъжен да продължи защитата съобразно указанията, дадени му от обвиняемия
 - в уведомява обвиняемия, че указанията му са несъвместими с неговите задължения, и продължава защитата по свое убеждение, докато не бъде отстранен по предвидения в закона ред

71. Участието на поемни лица при разпознаването на лица и предмети е задължително:
- а само в досъдебното производство
 - б независимо от фазата и стадия, в които се намира наказателното производство
 - в само в съдебното производство, ако съдът прецени, че това се налага от интересите на правосъдието
72. Когато изготвеното от вещото лице експертно заключение не е достатъчно пълно и ясно, се назначава:
- а допълнителна експертиза
 - б повторна експертиза
 - в тройна експертиза
73. По време на разследването на досъдебното производство прокурорът:
- а може да извършва самостоятелно действия по разследването
 - б не може да извършва самостоятелно действия по разследването, но дава задължителни указания на разследващия орган във връзка с действията, които следва да бъдат извършени
 - в може да извършва действия по разследването само съгласувано с разследващия орган
74. Когато частният обвинител или неговият повереник не се явят при откриването на съдебното заседание по делото в първата инстанция, без всеки от тях да посочи уважителни причини за неявяването си, съдът:
- а разглежда делото в тяхно отсъствие
 - б отлага делото, ако частният обвинител или неговият повереник е направил изрично искане за това
 - в отлага делото само ако интересите на правосъдието налагат това
75. Не може да бъде отстранен от съдебното заседание за извършено от него повторно нарушение на реда в съдебната зала след предупреждението на председателя:
- а обвиняемият
 - б защитникът
 - в гражданският ищец
76. Допуснатият в наказателното производство граждански иск не се разглежда, когато:
- а бъде постановена оправдателна присъда
 - б наказателното производство бъде прекратено
 - в се налага отлагане на делото за събиране на доказателства по него

77. Срокът за подаване на въззивна жалба:

- а може да бъде продължен, ако за това съществуват уважителни причини
- б може да бъде възстановен, ако е бил пропуснат поради уважителни причини
- в не може да бъде продължен или възстановен на никакво основание

78. Въззивният съд по наказателни дела:

- а проверява първоинстанционната присъда само на посочените в жалбата основания
- б проверява изцяло първоинстанционната присъда независимо от посочените в жалбата основания
- в взема самостоятелно решение по съществуването на делото, без да извършва проверка на първоинстанционната присъда

79. В касационното производство по наказателни дела:

- а не се събират доказателства
- б се допускат само писмени доказателства
- в се допускат само писмени доказателства за установяване на касационните основания

80. Когато лицето е заловено при или непосредствено след извършване на престъплението и е посочено от очевидец като извършител на престъплението, се провежда:

- а бързо производство
- б съкратено производство
- в незабавно производство

ГРАЖДАНСКОПРАВЕН КАЗУС

Здравка и Румен Тодорови сключват граждански брак на 9.11.1989 г. и се установяват да живеят в жилището на родителите на съпруга. През 1991 г. закупуват едностаен апартамент в гр. София. След раждането на близнаци в семейството през 1993 г. закупуват тристаен апартамент, в който се настаняват да живеят. Решават да отдадат под наем едностаиния апартамент и на 30.06.1994 г. сключват наемен договор с Драгомир Цеков за срок от 9 години, който наемен договор е нотариално заверен на същата дата. Междувременно Румен Тодоров се увлича по хазартни игри и задлъжнява към трети лица със сумата общо от 400 000 недоминирани лева, за която сума е издал записи на заповед. За да погаси тази сума, Тодоров решава да продаде едностаиния апартамент. За тази цел се свързва с приятеля си от детинство Борис Кънчев, на когото обяснява, че спешно му трябва пари и трябва да продаде апартамент, но жена му не е съгласна на такава сделка. Предлага на Кънчев да закупи апартамент, като му плати веднага 400 000 недоминирани лева, които да покрият дълговете му, а останалите 200 000 да му дава на

малки месечни вноски, така че съпругата Здравка да мисли, че това са пари от наема на апартамента. Кънчев приема да закупи едностайното жилище при тези условия само от Румен Тодоров и на 12.02.1995 г. Тодоров и Кънчев осъществяват продажбата пред познат на Тодоров нотариус в гр. София.

Новият собственик Борис Кънчев решава да се настани в закупения от него апартамент, но когато отива там, заварва наемателя Драгомир Цеков, който отказва да напусне.

На 11.11.2003 г. Здравка Тодорова узнава за извършената продажба на едностайния апартамент. След консултации с адвокат завежда гражданско дело срещу Борис Кънчев.

Отвeтникът Борис Кънчев има втора съпруга Катя и син от този брак — Евгени. На първото по делото заседание Борис Кънчев прави възражение, че е придобил апартамента по давност. Шест дни след това заседание Борис Кънчев умира. Преди смъртта си той оставя саморъчно универсално завещание в полза на бившата си съпруга Невена Спасова, с която е разведен от 1992 г. От първия си брак Кънчев има един син — Стоян, който е починал през 2000 г. и е оставил за наследници съпруга Ирина и дъщеря Петя.

Въпроси:

1. Какви са правата на наемателя Драгомир Цеков по отношение претенцията на Борис Кънчев за освобождаване на наемания апартамент?
2. Какви са правните възможности на Здравка Тодорова за защита срещу продажбата на апартамента от съпруга ѝ?
3. Кои лица следва да бъдат конституирани като ответници при завеждането на иска?
4. Кои са законните наследници на починалия Борис Кънчев?
5. Основателно ли е възражението на Кънчев за придобивна давност?
6. Какви правни възможности има преживялата съпруга Катя Кънчева да брани наследствените си права?
7. Кои лица следва да бъдат конституирани като ответници след смъртта на Борис Кънчев?

НАКАЗАТЕЛНОПРАВЕН КАЗУС

Камен Иванов (32 г.) живеел на третия етаж в осеметажен блок в кв. „Красно село“. На втория етаж в апартамента под неговия живеели съпрузите Цветана и Милко Соколови. Отношенията между Камен Иванов и съседите му Соколови били враждебни, тъй като неговото куче лаело нощем и смущавало нощната тишина. Цветана Соколова нееднократно обиждала Камен Иванов, като го наричала „кретен“, „мръсник“ и „гаден кучкар“. Милко Соколов го заплашвал, че „ще види сметката“ и на него, и на кучето. Камен Иванов се страхувал от него и го мразел.

На 17.11.2006 г. Милко Соколов видял от балкона, че кучето на Камен Иванов се разхожда само пред блока. Взел от хладилника два кренвирша, поръсил ги с отрова за мишки, излязъл на улицата и ги дал на кучето. Кучето изяло кренвиршите и умряло.

Камен Иванов заподозрял, че Соколови са отровили кучето, и решил да им отмъсти. Вечерта на същата дата той се обадил по телефона и казал на Милко Соколов, че „сега ще му разкаже играта“. После заръчал на 13-годишния си син Ивайло да сложи маркуч на чешмата в кухнята и да пусне водата да тече по пода с цел да се наводни апартаментът на съседите. Синът изпълнил указанията на баща си и отишъл на училище.

Скоро в апартамент на Соколови започнал силен теч. Цветана Соколова се обадила на полицията и казала, че Камен Иванов умишлено им наводнява жилището.

Не след дълго двама полицаи пристигнали на адреса и позвънили на апартамент на Камен Иванов. Единият казал, че искат да говорят с него, а другият го помолил да отвори вратата. Тогава Камен Иванов започнал да вика „Ще ви запаля и двамата!“, „Всички ченгета ще запаля!“. Подпалил пердетата на хола и предизвикал пожар в апартамент. Огънят се пренесъл на стълбищната площадка. Пожарникари успели да влязат през съседския балкон и да изведат Камен Иванов, който вече се задушавал.

Назначената съдебно-психиатрична експертиза дала заключение, че Камен Иванов страда от психично заболяване — маниакално-депресивна психоза, но към момента на деянието е разбирал свойството и значението на деянието си и е могъл да ръководи постъпките си.

Камен Иванов бил привлечен като обвиняем. Дознателят предложил да му назначи защитник, но той отказал, като заявил, че никой няма право да му натрапва адвокати.

Въпроси:

1. Какви престъпления са извършени от лицата, посочени в казуса?
2. Допустим ли е отказът на Камен Иванов от защитник?

ВЪВ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

На заседанието си, проведено на 23 ноември 2007 г. в София, Висшият адвокатски съвет взе следните решения:

Решение № 948

Избира за заместник-председател на ВАС Даниела Доковска, след избирането на Георги Гатев за член на Висшия съдебен съвет.

Решение № 949

На 23 и 24 февруари 2008 г. общото събрание да протече при следния дневен ред:

На 23 февруари

1. Отчет на Висшия адвокатски съвет.
2. Финансов отчет.
3. Отчет на Дисциплинарния съд.
4. Отчет на Контролния съвет.
5. Изказвания, предложения и обсъждане по докладите и отчетите.
6. Гласуване на докладите и предложенията за други решения (комисия по проектопредложенията).
7. Доклад на ЦИК — представяне на кандидатурите и листите за органи на адвокатурата.
8. Изказвания и обсъждания по кандидатурите.

На 24 февруари

Точка първа и единствена — Провеждане на избори за органи на адвокатурата.

Решение № 986

Задължава представителите на Висшия адвокатски съвет в Националното бюро за правна помощ да бъде взето решение от НБПП, по силата на което всички адвокатски съвети на адвокатските колегии в България да получат точен отчет за изплатените пари за всяка една адвокатска колегия за 2006 г., за размера на изплатените 10% за 2006 г. и за първото полугодие — 1 януари — 30 юни 2007 година.

Срок — до 14 декември 2007 г.

ПРАВНА КНИЖНИНА

В ПРАВНИТЕ СПИСАНИЯ

Представяват интерес следните статии от последните книжки на юридическите списания:

— **Сп. „Собственост и право“** — месечен дайджест — **бр. 10/2007 г. с приложение „Отклонения във връзка с иска: Коментар на съдебната практика“** — **С. Димитрова:** „Сервитути при изграждането на електронни съобщителни мрежи и съоръжения“ — М. Георгиева, И. Георгиев; „Право на строеж върху парцел срещу апартаменти“ — К. Добрев; „Решение № 606/20 юни 2006 г. на ВКС, IV г. о.“; „Календар на юриста“; „Решение № 856/юли 2007 г. на ВКС, V г. о.“; „Промените в правния режим на земеделските земи, които не са заявени за възстановяване по реда на ЗСПЗЗ“ — С. Куртева, Ю. Стойкова; „Възстановяване правото на собственост върху горите“ — И. Цицелков; „Доброволна делба на имоти в етажна собственост“ — А. Георгиев; „Смърт по време на развод“ — Х. Лазаров; „Наследяване по закон“; „Ползване на неподелен съсобствен имот“ — К. Иванова; „Решение № 546/6 декември 2006 г. на ВКС, I г. о.“; „Решение № 249/9 юни 2006 г. на ВКС, I г. о.“; „Прекратяване на ЖСК“ — М. Павлова; „Правомощия на общината в производството по премахване на незаконните строежи или части от тях“ — О. Дериволкова; „Преработката като обект на авторско право“ — Е. Лозев; „Дизайн на общността“ — М. Маркова.

— **бр. 11/2007 г.:** „Покривът и неговото вещноправно значение и режим“ — С. Ставру; „Проверка и доказване на собственост на недвижим имот“ — К. Добрев; „Договор за прехвърляне на собственост срещу пожизнена рента“ — К. Иванова; „Решение № 936/2007 г. на ВКС, V г. о.“; „Решение № 938/2007 г. на ВКС, V г. о.“; „Административни спорове при сключен договор за концесия“ — Я. Ковачев; „Отношения между ползвателите на земеделски земи и техните собственици“ — С. Димитрова; „Решение № 911/2007 г. на ВКС, IV г. о.“; „Кои наследници могат да продължат бракоразводния процес по новия ГПК“ — Г. Димитрова; „Завещаване на трето лице при наличие на роднини“ — Б. Павлов; „Решение № 545/2006 г. на ВКС, I г. о.“; „Заместване на нотариус“ — К. Димитров; „Действия при откраднат нотариален акт“ — И. Цицелков; „Нови положения в административния процес при режима на АПК“ — А. Запрянов; „Времетраене на правата на артистите изпълнители върху техните изпълнения“ — В. Цакова; „Дизайн на общността“ — М. Маркова.

— **Сп. „Търговско и конкурентно право“** — месечен дайджест — **бр. 10/2007 г. с приложение „Производства за обезщетение“** — **А. Еленков:** „Откриване на производство по несъстоятелност на дружество в ликвидация“ — А. Антонова; „Решение № 606/22.06.2007 г. на ВКС—ТК“; „Решение № 627/29.06.2007 г. на ВКС—ТК“; „Менителнични ефекти с международен елемент“ — Б. Найденев; „Избрани решения по търговско право“ — Т. Йосифова; „Решение № 587/21.06.2007 г. на ВКС—ТК“;

„Решение № 604/21.06.2007 г. на ВКС—ТК“; „Решение по ВАД № 117 от 2005 г., постановено на 3.02.2006 г.“; „Правомощия на частния съдебен изпълнител по чл. 18 от Закона за частните съдебни изпълнители (ЗЧСИ)“ — М. Бъзински, А. Тонев; „Случаи на обжалване на обществени поръчки, свързани с предоставяне на обществени услуги“ (продължение от кн. 9) — Ц. Попова; „Модернизацията на европейския антигръстов контрол“ — К. Пангелов; „Правно положение на инвестиционните посредници по новия Закон за пазарите на финансови инструменти“ — В. Джилезов; „Изисквания към организациите на производителите в сектор „Рибарство“ — С. Благоева; „Електронна мрежа за съдействие „Солвит“ — Н. Нанчев.

— **бр. 11/2007 г.:** „Откриване на производство по несъстоятелност на дружество в ликвидация“ (продължение) — А. Антонова; „Изключване на съдружник в дружество с ограничена отговорност“ — А. Георгиев; „Решение № 443/2006 г. на ВКС — ТК“; „Обезсилване на менителничните ефекти“ — Б. Найденов; „Допустимост и последици на извършено плащане от трето лице за погасяване задължението на купувач по приватизационна сделка“ — Г. Хорозов; „Избрани решения по търговско право“ — Т. Йосифова; „Решение № 620/2007 г. на ВКС — ТК“; „Решение по ВАД № 10/2007 г., постановено на 4.08.2007 г.“; „Искова защита срещу изпълнението на влезли в сила административни актове“ — А. Еленков; „Решение по МАД № 8/2006 г., постановено на 20.09.2006 г.“; „Договор за обществена поръчка, сключен въз основа на процедура, в която са допуснати нарушения“ — М. Марков; „Инструменти за оценка на пазарната концентрация“ — М. Меликов; „Промени в изискванията за съдържанието на проспектите при публично предлагане на ценни книжа“ — Д. Ранкова; „Опростяване на правната уредба на Общата организация на пазара на земеделски продукти в ЕС“ — С. Кралев.

— **Сп. „Труд и право“ — месечен дайджест — бр. 10/2007 г. с приложение „Размер и изчисляване на обезщетенията за временна неработоспособност. Възнаграждения за първия работен ден от неработоспособността“ — И. Карановски:** „Кога е налице дискриминация при упражняване правото на труд“ — В. Микова; „Възникване на трудово правоотношение от конкурс или от трудов договор“ — С. Сербезова; „Договорът за заместване е срочен“; „Работодателят не дължи предизвестие при изпитателен срок в негова полза“; „Пред съда се явяват и старият, и новият работодател“; „Неползван отпуск не може да се прехвърля в новата фирма“; „Предизвестие може да се замени с обезщетение“; „Предизвестие за уволнение се отегля писмено“; „Отправяне на писменото предизвестие при уволнение по чл. 328, ал. 1, т. 10 КТ“ — Е. Банова; „За държавните служители ползването на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете се урежда от Кодекса на труда, а не от Закона за държавния служител“ — Ч. Христов; „Прекратяване на служебното правоотношение по инициатива на органа по назначаването срещу уговорено обезщетение“ — Е. Александрова; „Писма от практиката на Министерството на държавната администрация и административната реформа“; „Европейски измерения на управлението на човешките ресурси в България“ — Д. Каменов; „Изменения и допълнения в Наредбата за структурата и организацията на работната заплата“ — А. Гонева; „Допълнителното трудово възнаграждение за работа през нощта може да е с постоянен характер“ — Н. Колева; „Отново за допълнителното възнаграждение за трудов стаж и професионален опит“ — Ц. Попова;

„Заплащане и стаж при стачка“; „Програма „Старт на кариерата“ — финансово подпомагане на работодателите, наемащи на работа младежи, завършили висше образование“ — Ж. Богомилова; „Свободно движение на хора — въпроси и отговори“ — Л. Станкова; „Индексиране на пенсиите от 1 октомври 2007 година“ — Е. Костова; „Висшистите могат да направят осигурителни вноски за пенсия“; „Ползване на отпуск поради временна неработоспособност непосредствено след отпуск за гледане на малко дете“ — М. Тодорова; „Прилагане на схемите за социална сигурност по отношение на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността“ — Д. Марчева; „Писма от практиката на НОИ“; „Запазва се равнището на доходите за достъп на пенсионираните лица до помощи за отопление, независимо от увеличението на пенсиите от 1 октомври 2007 г.“ — А. Гонева; „Профилактичните прегледи — задължителни за здравноосигурените лица“ — П. Сотирова; „Въпроси и отговори по здравното осигуряване“.

— **бр. 11/2007 г.:** „Може ли безсрочният трудов договор да се промени в срочен без съгласието на работника или служителя“ — В. Микова; „Едностранно предоставяне от работодателя на платения годишен отпуск“ — С. Сербезова; „Прекратяване на трудовия договор по чл. 328, ал. 1, т. 6 от Кодекса на труда“ — Е. Банова; „Атестиране и оценяване на служителите в държавната администрация“ — Ж. Богомилова; „Заместник-кметът на общината или района се назначава по безсрочен трудов договор“ — Ч. Христов; „Мениджмънт на човешките ресурси и конкурентоспособност на малките и средните предприятия“ — Т. Михова; „Сходни длъжности, работи и професии по Наредбата за структурата и организацията на работната заплата“ — Ц. Попова; „Допълнително възнаграждение за стаж и опит не се начислява за периоди на ползван платен отпуск и поради временна неработоспособност“ — Н. Колева; „Средната брутна работна заплата на заетите в системата на образованието ще бъде увеличена от 1 ноември“; „100 години Инспекция по труда в България“; „Някои по-важни дати в историческото развитие на Инспекцията по труда в България“; „Личните предпазни средства не могат да се заменят с пари“; „Какво представлява Eures-мрежата“ — З. Андреева; „Предложение за нова европейска директива в отговор на недостига от квалифицирана работна сила в Европейския съюз“ — Л. Станкова; „Промени в Закона за бюджета на ДОО и в Кодекса за социално осигуряване, в сила от 1.10.2007 г.“ — Р. Станчева; „Закупуването“ на осигурителен стаж — една допълнителна възможност по пътя към пенсията“ — А. Гонева; „Общи правила за определяне на правото на обезщетения за безработица съгласно координацията на схемите за социална сигурност“ — Б. Боева-Стоименова; „Промени в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане“; „Увеличава се границата за достъп до месечно социално подпомагане за деца, които посещават редовно училище“.

— **Сп. „Финанси и право“ — месечен дайджест — бр. 10/ 2007 г. с приложение „Счетоводно отчитане в строителното предприятие. Основни акценти“ — Е. Рангелов:** „Прилагане на метода на собствения капитал при отчитане на инвестициите в бюджетните предприятия“ — И. Златков; „Финансови активи на разположение за продажба“ — Б. Брезоева; „Капиталовият пазар в България“ — В. Борисова; „Данъчно третиране на представителните разходи по реда на ЗКПО“ — Л. Мермерска; „Непризнати разходи и приходи от липси на активи и брак на материални запаси“ — И. Симеонов;

„Писмо № 24-00-43 от 27.09.2007 г. на НАП“; „Промени в Наредба № Н-18 за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства“ — Б. Петрова; „За някои проблеми, свързани с третирането по ЗДДС на доставките на недвижими имоти и на вещни права върху тях“ — И. Кондарев; „Писмо № 91-00-262 от 4.09.2007 г. на НАП“; „Местни данъци върху прехвърлителни сделки“ — Г. Минкова; „Приобщаване на доказателства, събрани от предходни данъчни ревизии, при извършването на ревизии за установяване на задълженията за осигурителни вноски“ — Б. Гецова; „Гранична застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в страните от ЕС“ — А. Стойков; „С новата Наредба № 38 на КФН отношенията между инвестиционните посредници и техните клиенти се институционализират“ — П. Вълков; „Бюлетин на инвеститора“.

— **бр. 11/2007 г. „Изготвяне и представяне на годишния финансов отчет за 2007 година“** — И. Златков; „Промените в Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия, в сила от 1.01.2008 г.“ — Б. Костов; „Промените в СС 22 — Отчитане на бизнес комбинации“ — Б. Брезова; „Измерване пулса на капиталовите пазари“ — В. Борисова; „Корекции на счетоводни грешки, допуснати през минали отчетни периоди“ — И. Симеонов; „Данъчно облагане на бюджетните предприятия за 2007 година“ — Г. Петков; „Безвъзмездно предоставяне на личното имущество на физическите лица за дейността на търговци — свързани лица“ — Л. Мермерска; „Правна регламентация на лихвите и неустойките съгласно ЗДДС“ — М. Кирилова; „Въпроси и отговори по Закона за местните данъци и такси“ — К. Узунова; „Обжалване на ревизионен акт по съдебен ред“ — Г. Минкова; „Експортен контрол на изделия и технологии с двойна употреба“ — И. Гълъбов; „Определяне и изплащане на обезщетения за вреди от Гаранционния фонд“ — А. Аксентиева.

— **Сп. „Данъчна практика. Счетоводство, финанси на фирмата“ — бр. 10/2007:** „Суми, участващи при определяне на данъчния финансов резултат“ — М. Босолова; „Плоският данък облагодетелства по-богатите“ — Х. Гозес; „Третиране по ЗДДС на социалните разходи“ — М. Босолова; „Регистрация по ЗДДС за вътреобщностно придобиване“ — Л. Панева; „Обжалване на ревизионните актове по административен ред по реда на ДОПК“; „Най-честно допусканите грешки при деклариране на вътреобщностни придобивания и вътреобщностни доставки“ (указание на НАП); „Стопанска конюнктура — второ тримесечие и първо полугодие на 2007 г.“ — Д. Фратев; „Промислен дизайн — спорове по регистрацията“ — М. Коджабашев.

— **Сп. „Търговско право“ — бр. 3/2007 г.:** „Новият ГПК и искивият процес“ — В. Гачев; „За прехвърлянето на публичноправните задължения на едноличния търговец при прехвърляне на търговското му предприятие“ — А. Калайджиев; „Могат ли арбитражните съдилища да отправят преюдициални запитвания до съда на ЕО?“ — А. Корнезов; „Отговорността на членовете на управителните органи на капиталовите дружества за вреди, причинени на дружеството — договорна или деликтна?“ — В. Даскалов; „Договорът за международна търговска продажба на стоки по море“ („Морски продажби“) — Д. Маринова; „Актуални въпроси относно правото на информация по Закона за защита на потребителите“ — Р. Колева; „Промислената приложимост като критерий за патентоспособност на изобретенията“ — А. Тонев; „Общо събрание на работниците

и служителите (събрание на пълномощниците)“ — Н. Йосифов; „Културно-историческо наследство и екология (правни аспекти)“ — Г. Пенчев; „Морската среда като обект на правна защита“ — З. Кушлиева; „Арбитражна практика“.

— **Сп. „Съвременно право“ — бр. 6/2006 г.:** „За квалифицирането на договорите като двустранни и едностранни и възмездни и безвъзмездни“ — Г. Стефанов; „Функции на пряката демокрация“ — М. Белов; „Доброволен отказ от участие в престъпно сдружение“ — И. Пушкарова; „Освобождаване от наказателна отговорност и налагане на административно наказание на непълнолетни“ — Р. Йорданова; „За някои неприложими състави в особената част на Наказателния кодекс“ — Н. Орманджиева.

— **бр. 1/2007 г.:** „Задочното производство по НПК“ — М. Чинова; „За структурата на работната заплата и брутното трудово възнаграждение — някои въпроси относно новата Наредба за структурата и организацията на работната заплата“ — И. Стайков; „За авторските права при задължително разпространение на телевизионни и радиопрограми“ — М. Георгиева, И. Георгиев; „Сближаване на българското с европейското право относно оценката на въздействието върху околната среда“ — Г. Пенчев; „Семейството като институция и положението на жената в Древния Рим“ — Г. Петкова; „Медиацията като способ за уреждане на спорове между граждани“ — А. Димитрова; „Семинарните занятия по обща теория на правото“ — отговорност и предизвикателство“ — И. Кьосев; „Ценен принос в изследването на вещноправните правоотношения“ — А. Запрянов; „Новоизлязла правна литература“.

— **Сп. „Правна мисъл“ — бр. 3/2007 г.:** „Уроците на видния учен — юрист Любен Василев“ — Ч. Големинов; „Прихващането като способ за погасяване на публични вземания (данъчни аспекти)“ — Б. Братанов; „Завет на поземлен сервитут“ — С. Ставру; „Проблеми на органното представителство при акционерното дружество по Търговския закон“ — З. Вангелова; „Съдебна реабилитация“ — Д. Дончева; „Конституционноправни проблеми на теорията и практиката на пряката демокрация в Швейцария“ — М. Белов; „Решения и заключения на Международния съд на ООН по въпросите на мира и сигурността“ — В. Верещетин; „Определяне на „границите“ на космическото пространство“ — И. Георгакаракос; „Задълбочено общотеоретично изследване с нов поглед върху правния ред“ — Д. Ханев.

— **Сп. „Общество и право“ — бр. 8/2007 г.:** „Темида с променен облик след новия съдебен закон“ — Л. Христовска; „Конституционализацията на европейския правов ред и националните конституции“ — С. Начева; „Войната за буквата „В“ — В. Дърева; „Плебисцитите в Древния Рим“ — М. Новкиришка; „Необходимо е ново изборно законодателство“ — М. Манолова; „Закрила на дете срещу насилие в семейна среда“ (продължение от бр. 7) — Я. Кузманова; „Критичен анализ на чл. 15, ал. 2 от Закона за нормативните актове“ — Е. Стоянов; „Експертът в съдебната зала“ — Л. Георгиев; „Политиката на Европейския съюз по опазване на морската среда“ — З. Кушлиева; „Решение на Административен съд — София, относно уеднаквяване на практиката по прилагане разпоредбата на чл. 3 от Закона за данък върху добавената стойност във връзка с Решение на Конституционния съд № 7 от 23.04.2005 г. (обн., ДВ, бр. 37 от 8.05.2007 г.)“; „Еволюция на изобретението към патент“ — К. Кацаров.

— бр. 9/2007 г.: „За ефективността на § 2, ал. 4 от новия ГПК относно трудовите спорове“ — С. Чаначев; „Колективни искиове за защита на потребителите“ — М. Марков; „Обществен съвет ще партнира на правосъдното министерство за съдебната реформа“ — М. Тачева; „План за действие по показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност“; „Ролята на Върховния административен съд при обжалване на решенията на Комисията за защита на конкуренцията“ — Д. Хрусанов; „Кой и как ще управлява имуществото на Темида“ — П. Пенев; „Делото „Либия“ и измерението на справедливостта“ — Х. Хараламбиев; „Прекратяване на наказателното производство от прокурора“ — П. Раймундов; „Особености на изпълнителното данъчноосигурително производство“ — З. Славчев; „Стартира финансирането на фирми от еврофондовете“ — Л. Границка; „Еврофинансирането и проблемите пред бизнеса“ — М. Петков; „България изостана с пет места по конкурентоспособност“; „Юридически изследвания върху търговското предприятие“ — Л. Василев.

НОВИ КНИГИ В БИБЛИОТЕКАТА НА ВАС

✓ *Владикин, Л.* ДДС: Облагане с ДДС на вътреобщинната търговия със стоки и услуги. Облагане с ДДС на доставката на стоки и услуги, изпращани извън територията на Общността. Облагане с ДДС на доставката на стоки и услуги с място на изпълнение в страната. Облагане с ДДС на сделките с недвижими имоти. С.: Булреал 2000, 2007.

✓ *Зайцев, А. и др.* Альтернативное разрешение споров: учебно-методический комплекс. Москва: Экзамен, 2007.

✓ *Златарева, М.* Процесът за отмяна на решенията на Общото събрание на корпоративните общности. С.: Сиела, 2007.

✓ *Йорданова, Р.* Христоматия по парламентарна реторика. Варна: ЮФ на ВСУ „Черноризец храбър“, 2007.

✓ *Карим, М.* Преступление и наказание по мусульманскому праву. Москва: РУ „Дружбы народов“, 2007.

✓ *Касабова, К.* Правни аспекти на финансовите инструменти. С.: ИК „Труд и право“, 2007.

✓ *Кашкин, С.* Право Европейского союза: учебное пособие. Москва: Проспект, 2008.

✓ *Козырин, А.* Правительство в зарубежных странах. Москва: Ось-89, 2007.

✓ *Кофанов, Л.* Lex et Ius: возникновение и развитие римского права в VIII-III вв. до н. э. Москва: Статут, 2006.

✓ *Кудинов, О.* Римское право: Краткий терминологический словарь — справочник: Латинские юридические термины, изречения и афоризмы. Хронология истории римского права. Москва: Экзамен, 2007.

✓ *Малько, А.* Стимулы и ограничения в праве. Москва: Юрист, 2005.

✓ *Маркова, Б.* Поведение на потребителя. С.: НБУ, 2007.

✓ *Матеева, М.* Разработване и управление на проекти по програми на Европейския съюз. С.: Евроконсулт, 2007.

✓ *Мезяев, А.* Смертная казнь и современное международное право. Москва: Права человека, 2006.

✓ *Омельченко, О.* Римское право: учебник. Москва: Эксмо, 2007.

✓ *Пейчева, М., Н. Кънева.* Конкурс за държавен служител: подготовка, провеждане, участие, класиране. С.: Класика и стил, 2007.

✓ *Теохарова, Д.* 100 стъпки към вашите права: Част първа. Варна: ФИЛ ООД, 2006.

СЪДЕБНА ПРАКТИКА

ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

1. В условията на динамичен и многообразен пазар потребителите възприемат търговските марки като цяло, без оглед на съставните им части. Марката се запомня по-скоро по общо впечатление или с някой значим детайл, отколкото чрез цялостното ѝ подробно възпроизвеждане. Когато търговският знак наподобява друг, вече познат на пазара, възможно е тяхното смесване, което незаконосъобразно ще доведе до объркване на потребителите за произхода на стоките.

Чл. 12, ал. 1, т. 2 ЗМГО

Чл. 26, ал. 3, т. 1 ЗМГО

Решение № 6917/2.07.2007 г. по адм. дело № 12 031/2006 на ВАС, V о.

Докладчик съдията Жанета Петрова

На основата на събраните доказателства съдът приел, че между атакуваната марка „КОЛГАМИНТ/КОЛГАМИНТ“ и по-рано регистрираната марка COLGATE не съществува сходство, което би могло да доведе до тяхното смесване и асоцииране по начин, че потребителите да бъдат заблудени относно произхода на стоката. Съдът обсъдил заключението на назначената по делото единична експертиза, според което наставката МИНТ/МІNT не внасяла съществено различие в по-късно регистрираната марка спрямо марката Colgate и регистрираните нейни производни. Според заключението на допуснатата тройна експертиза марката „КОЛГАМИНТ/КОЛГАМИНТ“ възпроизвеждала съществена част от марката COLGATE, а присъстващата в нея наставка МИНТ/МІNT имала описателен характер и не придавала отличителност на марката. Във всички варианти началната буква — както на по-ранната, така и на по-късно регистрираната марка, щяла да се чете като К на български език, а с изключение на звукоподражателния вариант на кирилица, марките имали общо начало. Това заключение било подписано с особено мнение на едно от вещите лица, което именно било възприето от съда. Според осо-

беното мнение наставката МИНТ нямала описателен характер, а присъствието ѝ внасяло съществено различие в сравнение с марката COLGATE. Сходството между двете марки било само в първата сричка КОЛ, но то било несъществено. От значение бил общият ефект от възприемането на марките. Асоциацията с мента на наставката МИНТ, изписана на кирилица, била неприемлива. Такава асоциация би могла да стане, ако марката била изписана на латиница. Самото буквосъчетание означавало ботанически растението джоджен от семейство ментови, но в никакъв случай мента.

На основата на това заключение съдът изложил мотиви, че между двете марки не съществува фонетично, визуално и смислово сходство, което да доведе до объркването им. Поради това отхвърлил жалбата на Colgate Palmolive Company срещу решението на председателя на Патентното ведомство.

Решението на Софийския градски съд е необосновано, което е довело до неточно приложение на материалния закон. Не може да се сподели направеният краен извод, че марките се отличават една от друга, поради което по-ранната марка не можела да се свърже с по-късно регистрираната. Дадено е предимство само на едно мнение, като не са обсъдени всички характеристики на марката — не само разликите, но и приликите. От заключението на тройната експертиза се установява, че фамилията регистрирани в Република България марки COLGATE към момента включва общо тридесет и две регистрации на латиница и две регистрации на кирилица, по-голямата част от които включват стоката паста за зъби от клас 3. Марката е определена като световноизвестна марка на паста за зъби и свързани артикули, добре позната и на българския пазар. Експертизата е извършила сравнението между двете марки основно с оглед базовата регистрация на марката COLGATE, изписана на латиница. Сравнителният анализ сочи наличието на сходство между марките. И двете марки са регистрирани за едни и същи класове стоки — 3, 5 и 21. Те са словни,

което според експертното мнение позволява да бъдат изписвани с подобни шрифтове и увеличава възможността да бъдат възприемани по един и същ начин. Еднаквата начална част в наименованията на двете сравнявани марки, която има водещо значение за тяхното възприемане, създава визуално и фонетично впечатление за сходство на марките. В условията на динамичен и многообразен пазар потребителите възприемат търговските марки като цяло, без оглед на съставните им части. Марката се запомня по-скоро по общо впечатление или с някой значим детайл, отколкото чрез цялостното ѝ възпроизвеждане. Когато търговският знак наподобява друг, вече познат на пазара, както е в разглеждания случай, възможно е тяхното смесване. По начина на съставяне на марката KOLGAMINT и с оглед асоциацията, която поражда, съществува вероятност за възприемането на означената с нея паста за зъби като разновидност на пастата за зъби COLGATE. Марката KOLGAMINT включва, освен идентичния по звуков състав с по-рано регистрираната марка елемент KOLGA, и наставката МИНТ, която указва на определено качество на продукта и е широко използвана в наименованията на стоки от масов характер. Поради описателния ѝ характер тя няма отличителна способност и не може да служи за избягване на сходството. Затова касационната инстанция приема, че между двете противопоставени марки има сходство, пораждащо вероятност от объркването им от потребителите, което е основание за заличаване на по-късно регистрираната марка съгласно чл. 26, ал. 3, т. 1 във връзка с чл. 12, ал. 1, т. 2 от Закона за марките и географските означения.

2. В производството по чл. 32 3А не може да се разглежда въпросът за характера на собствеността.

Актовете за частна общинска собственост представляват официални удостоверителни документи, които обвързват съда с материална доказателствена сила до опровергаването им.

Чл. 32 3А

Чл. 19, ал. 1, т. 1 от Закона за водите

Чл. 19, ал. 1, т. 4, б. „в“ от Закона за водите

Чл. 13, ал. 1, т. 2 от Закона за концесиите

Чл. 14, ал. 7 ЗОС

Чл. 69, ал. 1, т. 1 ЗОС

Решение № 2267/6.03.2007 г. по адм. дело № 201/2007 на ВАС, IV о.

Докладчик съдията Галина Матейска

Видно от спряното от областния управител по реда на чл. 32, ал. 2, изр. 2 от Закона за администрацията решение на общинския съвет, следва да бъдат отдадени под наем на търг за срок от 10 години водни обекти — частна общинска собственост. Решено е още кметът на общината да възложи изготвянето на оценки от лицензиран оценител, да проведе търга и сключи договори за наем със специалните участници.

Видно от приложените по делото 5 броя актове за общинска собственост, всички имоти са частна общинска собственост.

В производството по чл. 32 3А не може да се разглежда въпросът за характера на собствеността, и по-конкретно възражението на областния управител, че имотите не са частна, а публична общинска собственост. В тази връзка неоснователно е оплакването за нарушение на чл. 19, ал. 1, т. 1 и чл. 19, ал. 1, т. 4, б. „в“ от Закона за водите. Спорът дали водните обекти са частна или публична собственост не може да се разреши в това производство, както правилно е приел и първоинстанционният съд. Независимо от отмяната на Правилника за прилагане на Закона за общинската собственост (ППЗОС), актовете за частна общинска собственост представляват официални удостоверителни документи, които обвързват съда с материална доказателствена сила до опровергаването им. В случая същите не са оспорени и съответно не са събирани доказателства, от които да се установява неистинността им. След като процесните имоти са частна общинска собственост, неоснователно се явява позоваването от страна на областния управител на нарушения на чл. 13, ал. 1, т. 2 от Закона за концесиите и на чл. 14, ал. 7 и чл. 69, ал. 1, т. 1 от Закона за общинската собственост.

3. Разпореждането с имоти — частна държавна собственост, не може да стане по друг ред освен този, визиран в ЗДС и ППЗДС.

Разпореждането не може да е израз на свободната воля на областния управител, насочена към норми на други закони.

Предоставеното на областния управител със ЗДС правомощие на разпореждане с имотите — частна държавна собственост, може да бъде упражнявано единствено в съответствие с предписаното от закона материално право и административен ред за неговото упражняване.

Чл. 44 ЗДС

Чл. 63 ППЗДС

Чл. 31, ал. 1, т. 4 ЗА

Чл. 32, ал. 1 ЗА

Чл. 26, ал. 4 ЗАП (отм.)

Чл. 224, ал. 1 ГПК

Решение № 6050/06.06.2006 г. по адм. дело
№ 1200/2006 на ВАС, IV о.

Докладчик съдията Нина Докторова

От приложените по делото писмени доказателства се установява, че със заповед областният управител на Софийска област, на основание чл. 44 от Закона за държавната собственост (ЗДС) във връзка с чл. 63 от Правилника за прилагане на ЗДС (ППЗДС), е определил спечелилия търга. Със същата заповед е наредена продажбата на дружеството, спечелило търга, на подробно описание в заповедта имот — частна държавна собственост. Така издадената заповед е била обжалвана, като с решение № 2127 от 10.03.2005 г., постановено от тричленен състав по адм. д. № 8346/2004 г., Върховният административен съд е отхвърлил жалбата срещу нея. Това решение е било оставено в сила от петчленен състав с решение № 8604 от 5.10.2005 г., постановено по адм. д. № 3970/2005 г. на Върховния административен съд. Само два дни след влизането в законна сила на тази заповед областният управител на Софийска област я е отменил, като е издал нова заповед (предмет на обжалване по настоящото дело) на основание чл. 32, ал. 1 ЗА.

Разпореждането с имоти — частна държавна собственост, не може да стане по друг ред освен този, визиран в ЗДС и ППЗДС. Издадените актове на разпореждане трябва да съответстват на нормите на посочения закон и правилника за неговото прилагане. Разпореждането не може да е израз на свободната воля на областния управител, насочена към норми на други закони. Предоставеното на областния управител със ЗДС правомощие на разпореждане с имотите — частна държавна собственост, може да бъде упражнявано единствено в съответствие с предписаното от закона материално право и административен ред за неговото упражняване.

Едва след влизането в сила на заповедта на областния управител, с която се обявява участникът, спечелил търга за продажбата на имота — частна държавна собственост, приключва административната част от процедурата за продажба. Договорът

за покупко-продажба, който по правната си същност е граждански и е между равнопоставени страни, се сключва в изпълнение на предходната заповед, влязла в сила, с която е определен участникът, спечелил търга за купувач на имота.

Неоснователно е твърдението, застъпено в писменото становище на заинтересованата страна, че обжалваната заповед е издадена от областния управител при упражняване правото му на отзив, визирано в чл. 26, ал. 4 ЗАП. Правото на отзив може да бъде упражнено единствено при условията на ал. 1 от същия текст и в сочените срокове, когато срещу индивидуалния административен акт е подадена жалба или протест и актът не подлежи на обжалване по административен ред. Обстоятелството, че предходната заповед е обжалвана пред Върховния административен съд и е влязла в законна сила, изключва възможността за административния орган да упражни правото си на отзив към датата, когато е издадена заповедта — предмет на жалбата.

Обжалваната сега заповед на областния управител на Софийска област е издадена в противоречие с материалния закон, при липса на компетентност до степен, водеща до нищожност. Соченото в нея правно основание за издаването ѝ — чл. 32, ал. 1 ЗА, при пълна липса на мотиви, не само е в противоречие с правната норма, но и с целта на закона. Едно от правомощията на областния управител е да осигурява спазването на законността на територията на областта — чл. 31, ал. 1, т. 4 ЗА, а издаването на заповеди от областния управител — правомощието по чл. 32, ал. 1 ЗА, е в изпълнение на предоставените му с чл. 31 ЗА правомощия. Нормата има бланкетен характер, а позоваването на нея в заповедта е в нарушение на целта на закона, водещо до превратно упражняване на власт.

Влязлото в сила решение по адм. д. № 8346/2004 г. на Върховния административен съд е задължително за него не само като страна в съдебно-административния спор, но и като едноличен орган на изпълнителната власт на Софийска област, като учреждение и ръководител на това учреждение, както е задължително за всички други съдилища и учреждения в републиката — чл. 224, ал. 1 ГПК. Вместо да зачете силата на пресъдено нещо на съдебното решение, областният управител грубо я е нарушил, като е отменил собствената си влязла в законна сила предходна заповед. Това той е направил при абсолютна липса на материална компетентност,

която не може да доведе до друго, освен до порока „нищожност“. Хипотезата на чл. 32, ал. 1, която е сложен фактически състав, би могла да бъде обсъж-

дана само ако отменената заповед с обжалваната не е била предмет на съдебен контрол за законосъобразност.